

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

„Góry-Literatura-Kultura”

Edycja IV

Góry: granica i przestrzeń transgresji

(Polanica Zdrój 14. – 16. listopada 2016 r.)

Karol Mattis 1827 lub 1828

Organizatorzy:

Instytut Filologii Polskiej Uniwersytet Wrocławski

Redakcja rocznika „Góry-Literatura-Kultura”

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

W imieniu Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, Redakcji rocznika „Góry-Literatura-Kultura” oraz Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie, mamy zaszczyt zaprosić Państwa do wzięcia udziału w IV edycji konferencji naukowej poświęconej problematyce górskiej, po raz pierwszy zorganizowanej przy współpracy Centrum Humanistycznego Badań nad Historią i Kulturą Europy Środkowo-Wschodniej (GWZO) w Lipsku. W tym roku pozwalamy sobie zaproponować Państwu spojrzenie na góry z perspektywy przypisywanej im funkcji granicy, która ewokuje różnego typu zachowania o charakterze transgresyjnym: religijne, poznawcze, artystyczne, polityczne, a także sportowe.

Zastanawiając się nad celowością istnienia gór na globie ziemskim słynny siedemnastowieczny uczyony Atanasius Kircher SJ w monumentalnym dziele *Mundus subterraneus in XII libri digestus* (1665) w rozdziale zatytułowanym *De Montibus Geocosmi, eorum necessitate* napisał, że góry są kośćcem ziemi a i poniekąd także łańcuchami, umacniającymi spójność całego globu ziemskiego, oprócz tego zaś spełniają rolę naturalnych granic między narodami. Sto lat później angielski poeta William Cowper (1731–1801) twierdził: „Góry skroś stojące wrogów czynią z narodów,/Które by inaczej, jak jednej wody kropla/ Zlewały się w jedność”. Funkcja granicy przypisywana w minionych wiekach różnym łańcuchom górskim przez wędrowców, uczonych a w końcu i artystów, związana w sposób oczywisty z naturalną wyniosłością (wertikalnością) ziemskich wypiętrzeń, stanowiących od zarania dziejów przeszkody komunikacyjne, a jednocześnie odseparowujących ludzkie osiedla, od najdawniejszych czasów prowokowała człowieka do ich przekraczania. Już w samym bowiem archetypie granicy tkwi potencjał prowokujący postawę transgresyjną. W dziejach ludzkości na trwałe zapisały się takie spektakularne fakty jak inaugurujące II wojnę Punicką (218 p. n. e.), przejście przez Alpy wojsk Hanibala, czy utrwalone przez francuskiego malarza Paula Delaroche i Jacquesa-Louisa Davida przejście Napoleona przez Alpy, zwieńczone przeprawą wojsk przez Wielką Przełęcz św. Bernarda (1800).

Celem tegorocznego sympozjum będzie omówienie i skomentowanie kluczowych mechanizmów wieloaspektowego rozumienia i funkcjonowania w zbiorowej wyobraźni granicznego wymiaru gór, a także ściśle z nim związanego fenomenu transgresji, zachodzącego nie tylko w życiu społecznym i kulturze, ale także w przyrodzie. Podobnie jak w latach ubiegłych Organizatorom konferencji zależy na interdyscyplinarnym charakterze dyskusji, stąd proponowany zestaw zagadnień adresowany jest do badaczy reprezentujących zarówno nauki humanistyczne, jak i przyrodnicze. Ważnym celem spotkania jest nie tylko

prześledzenie mechanizmów różnego typu transgresji zachodzących w przestrzeniach górskich, ale także rozszerzenie zakresu ich rozumienia i klasyfikowania.

Wśród sugerowanych kręgów tematycznych proponujemy uwzględnienie następujących zagadnień:

Góry jako granica i przestrzeń transgresji w wymiarach:

- religijnym i metafizycznym (góry jako granica między wymiarem ziemskim i transcendencją, transgresja *sacrum* w przestrzeń *profanum* i *profanum* w przestrzeń *sacrum*, transgresja w przestrzeń świata duchowego w rozumieniu romantycznym itp.);
- naukowym (historia nauki, przełamywanie przesądów związanych z przestrzenią górską);
- antropologicznym (osadnictwo, od hermetycznych enklaw kulturowych po wyspy dialogu i styku kultur, odpływy i napływy ludności, przekształcanie krajobrazu naturalnego, rekreacja i leczenie uzdrowiskowe);
- politycznym (strategicznym, narodowym, państwowym, regionalnym, etnicznym);
- tożsamościowym (góry jako przestrzeń mitologiczna, internalizacja w dyskursie terytorialnym i historycznym, mit „granicy naturalnej”);
- artystycznym (sposoby kreowania obrazu gór wskazującego na przypisywaną im funkcję granicy, a także przedstawienia przestrzeni górskiej rozumianej jako przestrzeń możliwych, lub niemożliwych transgresji w literaturze, sztukach plastycznych, muzyce, teatrze, filmie, architekturze);
- kulturowym (góry jako granica i przestrzeń transgresji w wierzeniach ludowych, mitach, bajkach i baśniach, a także w grach wideo i grach komputerowych);
- językowym (onomastyka, zmiany zasięgów języków i dialektów w kontekście zmian politycznych, a także związanych ze zjawiskiem migracji ludności);
- turystycznym (od elitaryzmu turystyki górskiej do turystyki masowej – góry jako przestrzeń refleksji o przekraczaniu granic i „othering”) i gospodarczym (góry jako obszar/granica stref ekonomicznych w sensie produkcyjnym, organizacyjnym, politycznym);
- sportowym (sporty ekstremalne, przestrzeń przekraczania granic wydolności ludzkiego organizmu, fizjologiczne skutki pokonywania wysokości).

Tegoroczna konferencja odbędzie się w Polanicy Zdroju. Ze względu na międzynarodowy zasięg konferencji obrady będą się odbywać w językach: polskim, niemieckim, czeskim i słowackim.

Do programu konferencji prosimy zgłaszać referaty w wyżej wskazanych językach. Czas wystąpienia nie może przekraczać 30 min. Organizatorzy przewidują opublikowanie materiałów konferencyjnych na łamach rocznika „Góry-Literatura-Kultura”.

Zgłoszenia udziału w konferencji wraz z podaniem tematu oraz krótkim abstraktem w jednym z czterech wskazanych języków prosimy nadsyłać najpóźniej do dnia 30 maja 2016 r. na jeden z podanych niżej adresów mejlowych:

ewagrzeda@o2.pl

malgloboz@o2.pl

reznik@dhi.waw.pl

O zakwalifikowaniu zgłoszonego referatu organizatorzy poinformują do 30 czerwca 2016 r.

Komunikat dotyczący miejsca i warunków zakwaterowania oraz innych szczegółów organizacyjnych zostanie rozesłany do 15 lipca 2016 r. Program konferencji zostanie rozesłany drogą elektroniczną najpóźniej do 20 października 2016 r.

Prof. dr hab. Miloš Řezník, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Dr hab. Ewa Grzęda, prof. UW., Uniwersytet Wrocławski

Dr hab. Małgorzata Łoboz, prof. UW., Uniwersytet Wrocławski